EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 7.7.2020
COM(2020) 293 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Euroopa Liidu spordialase töökava (2017–2020) rakendamise ja asjakohasuse kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Euroopa Liidu spordialase töökava (2017–2020)

rakendamise ja asjakohasuse kohta

SISSEJUHATUS

Sport on viimastel aastatel omandanud ELi poliitikas kindla koha tulenevalt oma suurenevast rollist tänapäeva majanduses ja ühiskonnas ning panusest ELi üldiste majanduslike ja sotsiaalsete sõlmküsimuste lahendamisse. Lisaks inimeste tervise ja heaolu parandamisele on spordil ainulaadne potentsiaal luua tugevaid ja ühtekuuluvaid kogukondi, lahendada rände ja sotsiaalse tõrjutusega seotud probleeme ning soodustada majanduskasvu ja töökohtade loomist. Ühiskondlikke ja keelebarjääre ületades võib sport edendada ühiseid väärtusi ja tekitada ühiskonnas, eriti noorte seas, ühtekuuluvustunnet. See võib aidata lahendada kasvavaid mureküsimusi, mis on seotud vähese kehalise aktiivsusega. Ka COVID-19 pandeemia, mis on sporti tõsiselt mõjutanud, tõi esile spordi suure panuse tervise hoidmisse ja potentsiaali haiguste ärahoidmisel. Paljude probleemide kõrval, mida see pandeemia tekitab spordivaldkonnas alates rohujuure tasandist kuni tippsportlasteni, on see veelgi rõhutanud spordi tähtsust tervist, heaolu ja ühtsust soodustava tegurina ühiskonnas keerulistel aegadel.

Pärast spordivaldkonna lisamist Lissaboni lepingusse ning kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 165 on ELi institutsioonid ja liikmesriigid tugevdanud oma koostööd ja spordis Euroopa mõõdet edasi arendanud. ELi koostöö on keskendunud eelkõige valdkondadele, kus EL saab liikmesriikide tegevusele lisaväärtust anda ja nende tegevust toetada. Selles kontekstis on ELi spordialasest töökavast saanud üks peamisi vahendeid ELi tasandil tehtava koostöö edendamiseks.

Alates 2011. aastast on ELis vastu võetud kolm spordialast töökava. Nende peamine eesmärk on olnud spordipoliitilise koostöö edendamine ja arendamine ELi institutsioonide, liikmesriikide ja spordialaste sidusrühmade vahel, keskendudes kindlale arvule tegevustele, millel on selge ELi lisaväärtus.

ELi kolmas spordialane töökava hõlmab ajavahemikku 1. juulist 2017 kuni 31. detsembrini 2020[1]. Selle rakendamine on aidanud ellu viia üldisi prioriteete, mis on seatud strateegias „Euroopa 2020“[2] ning tegevuskavas töökohtade loomiseks ning majanduskasvu, õigluse ja demokraatlike muutuste tagamiseks[3]. Töökava rakendamist toetas programm „Erasmus+“

[1] ELT C 189/02, 15.6.2017.
[2] COM(2010) 2020, 3.3.2010.
[3] Euroopa Komisjoni presidendi Jean-Claude Junckeri 15. juulil 2014. aastal esitatud poliitilised suunised.

(2014–2020),[4] millega tagati tegevuste vastastikune täiendavus ja suurem mõju spordivaldkonnas. Selle töökava keskmes on jätkuvalt samad prioriteetsed teemad nagu eelmises töökavas, nimelt:

- spordieetika,
- spordi majanduslik mõõde,
- sport ja ühiskond.

Ülesehituse ja üldise töökorralduse mõttes on ELi kolmandas spordialases töökavas säilitatud eelmise töökava põhijooned, kuid tehti mõned parendused ja täiendused.

Käesoleva aruandega täidab komisjon oma kohustuse anda 2020. aasta esimesel poolel hinnang ELi spordialase töökava rakendamisele ja asjakohasusele ning see aruanne on aluseks ELi võimaliku neljanda spordialase töökava ettevalmistamisele 2020. aasta teisel poolel[5].

Komisjoni aruandel on kaks peamist eesmärki: ühelt poolt anda hinnang ELi spordialase töökava rakendamisele ja laiemale poliitilisele mõjule ning teiselt poolt esitada soovitusi spordivaldkonnas tulevikus võetavate meetmete kohta. Komisjoni hinnangus võetakse arvesse mitmesuguseid sisendeid, sealhulgas liikmesriikide esitatud kirjalikke märkusi, samuti tööstruktuurides osalevate ekspertide ja vaatlejate arvamusi.

B) HINDAMINE

Nagu ka eelmistel kordadel, eelnes komisjonipoolsele ELi kolmanda spordialase töökava hindamisele konsulteerimine mitmesuguste sidusrühmadega. Komisjon korraldas kaks kohtumist – ühe liikmesriikidega ja teise spordiorganisatsioonidega –, et koguda neilt arvamusi töökava rakendamise, sealhulgas saadud kogemuste kohta ning saada soovitusi edaspidiseks. Neid kohtumisi täiendas veebipõhine küsimustik,[6] mis võimaldas komisjonil koguda ka kasulikke tõendeid ja statistilisi andmeid nii liikmesriikidelt kui ka tööstruktuurides osalevatelt ekspertidelt ja vaatlejatelt.

Saadud teabe analüüs näitas, et ELi kolmanda spordialase töökava rakendamine on vastanud üldistele ootustele ja eesmärkidele. ELi kolmanda spordialase töökava headele saavutustele ja tõhusale rakendamisele vaatamata oleks edaspidi siiski kasulik töökava veelgi parandada ja lisada sinna uusi tegevusvaldkondi.

---

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1288/2013, millega luuakse „Erasmus+“: liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ.

5 Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon Euroopa Liidu spordialase töökava (1. juuli 2017 – 31. detsember 2020) kohta, punkt 18 (2017/C 189/2), ELT C 189/5, 15.6.2017.

6 Küsimustik saadeti liikmesriikidele ja eksperdirühmades osalevatele vaatlejatele. Küsimused puudutasid ELi töökava rakendamist, kavaga seotud töökorraldust ning kava asjakohasust ja tulemusi; samuti anti võimalus esitada soovitusi edaspidiseks. Komisjon sai kokku 32 vastust: 15 liikmesriikidelt ja 17 vaatlejatelt.

1. Töömeetodid ja -struktuurid

Oluline on hinnata väljakujunenud töömeetodeid ja -struktuure, sest neil on suur tähtsus ELi spordialase töökava prioriteetide ja eesmärkide tõhusal rakendamisel. ELi praeguse spordialase töökavaga on töömeetodeid suurel määral ajakohastatud ja mitmekesistatud. Eksperdirühmade kõrval on kasutusele võetud ja aktiivselt rakendatud uusi töömeetodeid. Lisaks on spordialane töökava muutunud tõhusaks vahendiks eesistujariigi ja nõukogu töö kavandamisel.

ELi eelmiste spordialaste töökavade rakendamisel olid peamiseks töömeetodiks *eksperdirühmad*. ELi 2011–2014. aasta spordialase töökava rakendamisel oli eksperdirühmi kuus ja 2014–2017. aasta töökava rakendamisel oli neid viis. Komisjon võttis kasutusele sihipärasema lähenemisviisi ja moodustas perioodiks 2017–2020 ainult kaks eksperdirühma[7]. Nende kahe rühma tegevust juhatas komisjon ja need koosnesid liikmesriikide esindajatest[8]. Ajutiselt võis kutsuda vaatlejatena osalema ka huvitatud sidusrühmi (vt lisa). Kaks eksperdirühma alustasid tegevust 2018. aasta alguses. Mõlemad rühmad on töötanud selle nimel, et saavutada ELi spordialase töökavaga ette nähtud tulemused. Eksperdirühmade peamisteks eesmärkideks oli vahetada parimaid tavasid valitud poliitikavaldkondades, ergutada koostööd liikmesriikide vahel ning aidata kaasa poliitika arendamisele riikide ja Euroopa tasandil.

Varasemate ELi spordialaste töökavade rakendamine näitas, et töökava eesmärkide tõhusaks saavutamiseks ning teiste rahvusvaheliste partnerite ja sidusrühmade aktiivsemaks kaasamiseks võiks tööstruktuure ja -meetodeid laiendada. Mõned neist struktuuridest on eesistujariigi konverentsid, spordiministrite ja -juhtide kohtumised ning komisjoni konverentsid, seminarid ja uuringud. ELi kolmanda spordialase töökava rakendamise käigus võeti kasutusele kaks uut vahendit, nimelt *huvitatud liikmesriikide rühmad*, mis võimaldasid liikmesriikidel kohtuda ja arutada mõnda konkreetset ELi spordialase töökavaga hõlmatud teemat, ning *klastrikohtumised*, millega edendatakse teabevahetust ELi rahastatavate projektide poliitiliselt oluliste tulemuste osas.

Aastatel 2017–2019 toimus neli huvitatud liikmesriikide kohtumist, millel arutati liikmesriikidele muret tekitavaid konkreetseid küsimusi, nagu jätkusuutlikkus, tõendatult tervist tugevdav kehaline aktiivsus ning hea juhtimistava ja võistlustulemuste kokkuleppimise eri aspektid. Liikmesriikide toetamiseks ning poliitika ja programmi vahel tugevamate seoste loomiseks kehtestas komisjon spetsiaalse finantsmehhanismi. See võimaldab saada ELilt kaasrahastamist liikmesriikide juhitud selliste algatuste jaoks, mille eesmärk on edendada vastastikuse õppega seotud tegevust vähemalt seitsme liikmesriigi vahel.

Lisaks oli 2019. aasta lõpuks koostöös Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametiga (EACEA) korraldatud neli klastrikohtumist, millel käsitleti spordis ja

[7] Eetikaküsimuste eksperdirühm ning spordis oskuste ning inimressursside arendamise eksperdirühm.

[8] Seda tehti kooskõlas komisjoni otsusega C(2016)3301, millega kehtestatakse horisontaalsed eeskirjad komisjoni eksperdirühmade loomiseks ja toimimiseks.

kehalises tegevuses osalemise soodustamist (detsember 2017), spordi majanduslikku kasu (aprill 2018), spordieetikat (detsember 2018) ja spordi rolli hariduses (detsember 2019). 2020. aasta detsembris korraldatakse veel üks klastrikohtumine, et käsitleda sotsiaalset kaasamist spordi kaudu.

Peale selle korraldati perioodil 2017–2019 arvukalt kõrgetasemelisi kohtumisi ja konverentse (näiteks spordiministrite mitteametlik kohtumine, kümme eesistujariigi üritust ja konverentsi ning viis spordijuhtide kohtumist). Nagu ELi spordialase töökavaga ette nähtud, on kõik need kohtumised aidanud veelgi tugevdada koostööd liikmesriikide, ELi institutsioonide ja spordialaste sidusrühmade vahel. Need võimaldasid parandada tegevuse koordineerimist ELis, vahetada riikide vahel kogemusi, jagada häid tavasid ja tagada, et spordialastel sidusrühmadel oleks sõnaõigus ELi spordialaste tegevuskavade kujundamisel ja rakendamisel.

Spordiliitudel ja -ühendustel ning muudel sidusrühmadel on spordipoliitika rakendamisel tähtis roll. Seetõttu on väga oluline tagada, et nende seisukohti teatakse ja võetakse poliitikaaruteludes arvesse. Koostöö laiendamise eesmärgil astuti konkreetseid samme spordiorganisatsioonide ja sidusrühmade tihedamaks kaasamiseks ELi tegevusse, sealhulgas ELi spordialase töökava rakendamisse. Selleks peeti mitmesuguste kohtumiste ja ürituste raames spordiorganisatsioonidega tõhustatud dialoogi vastavalt nõukogu resolutsioonile ELi sporditeemalise struktureeritud dialoogi edasiarendamise kohta[9]. Spordiliikumise esindajad osalesid aktiivselt iga-aastastel ELi spordifoorumitel ja nõukogu või spordijuhtide kohtumiste raames korraldatud koosolekutel.

2. Tulemused

ELi kolmandas spordialases töökavas on kindlaks määratud 31 konkreetset tulemust, mis on laadilt erinevad. Need hõlmavad spordi kõiki mõõtmeid (sotsiaalne, majanduslik ja organisatoorne) ja neil on konkreetne rakendusstruktuur. Enamik tulemusi on kas saavutatud või saavutamisel[10]. Ainult kolm tulemust[11] jäid saavutamata, kuna ELi nõukogu eesistujariigid ja liikmesriigid kasutasid võimalust ELi spordialase töökava rakendamise käigus oma prioriteete paindlikult kohandada.

ELi spordialase töökava rakendamisel oli endiselt kandev roll kahel eksperdirühmal.

- **Eetikaküsimuste eksperdirühm** kohtus aastatel 2018–2020 viis korda. Rühm koosnes 27 liikmesriigi esindajatest ja 22 vaatlejast. Eksperdirühm keskendus konkreetselt korruptsiooni, võistlustulemustes kokkuleppimise ja dopingu kasutamise tõkestamisele, aga ka suuremale aususele ja laste kaitsmisele spordis. Selle

9 2017/C 425/01.

10 Käesoleva aruande lisas on näidatud iga tulemuse staatus.

11 Huvitatud liikmesriikide rühm teemal *„ELi õigus seoses spordi ja spordiorganisatsioonidega“;* eesistujariigi seminar

teemal *„Digitaalse ühtse turu võimalused ja probleemid seose spordi parema rahastamise ja turustamisega“;*

nõukogu järeldused teemal *„Meedia roll spordis ja mõju spordile“.*

eksperdirühma töö toetamiseks rahastas komisjon kaht uuringut. Esimeses kaardistati Euroopa spordis esinev korruptsioon, teises aga määrati kindlaks meetmed laste kaitsmiseks spordis.

- **Spordis oskuste ja inimressursside arendamise eksperdirühm** kohtus aastatel 2018–2020 viis korda. Rühm koosnes 26 liikmesriigi esindajatest ja 8 vaatlejast. Eksperdirühm keskendus treenerite haridusele, topeltkarjäärile ja kutsekvalifikatsioonile ning oskustele spordis. Eksperdirühmale tehti ülesandeks koostada suunised treenerite oskuste ja pädevuste miinimumnõuete kohta[12]. See dokument valmis 2020. aasta veebruaris ja seda levitati rakendamiseks kõigis liikmesriikides.

Lisaks võib ELi kehtiva spordialase töökava mitmesuguste tulemuste hulgas esile tuua järgmised tulemused.

- 2019. aasta detsembris toimus **spordi eripära käsitlev seminar**. Seminari eesmärk oli süvendada peamiste sidusrühmade, sealhulgas praktikute vahelist arutelu spordi autonoomia üle ja spordiküsimuste suhtes liidu õiguse kohaldatavuse üle.

- **Klastrikohtumised** olid nii seisukohtade kui ka aruteluteemade mitmekesisuse mõttes viljakad. Need kohtumised tõid kokku väga erinevaid spordivaldkonnas tegutsejaid, nagu liikmesriigid, riigiasutused, ülikoolid, spordiorganisatsioonid jne. Kohtumised võimaldasid pidada avatud dialoogi poliitikakujundajate ja üksuste vahel, kes rakendavad rohujuure tasandil projekte sellistes prioriteetsetes valdkondades nagu tervist tugevdav kehaline aktiivsus, spordialane ja spordi kaudu antav haridus, ausameelsus spordis ja spordi majanduslik mõõde. Lisaks andsid klastrikohtumised ainulaadse võimaluse selgitada välja programmi „Erasmus+“ spordiprojektide poliitiliselt olulised tulemused ja vahetada mõtteid nende mõju kohta otsuste tegemisele.

- Hiljuti loodud **„huvitatud liikmesriikide rühmade“** formaat tekitas suurt huvi, kuna see vastas esialgsele ootusele, et huvitatud riikidel oleks võimalik teha vabatahtlikkuse alusel teatavatel teemadel koostööd, ilma et selleks oleks vaja luua spetsiaalset komisjoni eksperdirühma. Uus meetod osutus eriti paindlikuks ja kasulikuks tekkivate vajaduste ja prioriteetide käsitlemisel ning seda võib tulevikus sagedaminigi kasutada.

3. Sidusrühmade tagasiside ELi spordialase töökava rakendamise kohta

[12] EU Bookshop NC-02-20-217-EN-N; https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8f28e3a0-6f11-11ea-b735-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-122543310.

Komisjon, liikmesriigid ja enamik sidusrühmi pidasid ELi esimest ja teist spordialast töökava üldiselt edukaks. Sidusrühmade veebipõhise konsultatsiooni üldine sõnum oli, et ELi kehtiva spordialase töökava alusel ellu viidud tegevus on kindlaksmääratud prioriteetsetes valdkondades andnud häid tulemusi. Valdav enamik vastajatest nõustus, et töökavas keskendutakse õigetele prioriteetidele (91 %) ja et see on parandanud tegevuse koordineerimist spordivaldkonnas ELi tasandil (72 %). 78 % vastajatest nõustus, et ELi spordialase töökavaga on loodud asjakohased struktuurid ja töömeetodid. Suur hulk sidusrühmi leidis ka, et ELi spordialane töökava on poliitikakujundamise protsessis andnud viljakaid tulemusi.

Ehkki ELi kolmanda spordialase töökavaga tagati järjepidevus prioriteetide osas, tõi see endaga mitmes aspektis kaasa ka olulisi muudatusi. Eelkõige mitmekesistati töömeetodeid ja ratsionaliseeriti eksperdirühmade tegevust ning vähendati nende arvu viielt kahele. Lisaks aitas tegevuse kavandamine kolmeks ja pooleks aastaks iga tegevust hoogustada ja võimaldas saavutada kvaliteetseid tulemusi. Kavandamine toetas näiteks ELi nõukogu tööd ja hõlmas nõukogu järelduste koostamist ning eesistujariigi konverentside ja muude ürituste ettevalmistamist. ELi spordialase töökava rakendamine jagunes ELi nõukogu eesistujariikide, Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide vahel. Selgelt sooviti vältida seda, et eksperdirühmad peaksid koostama ülemäära palju suuniseid, aruandeid või muid kirjalikke dokumente. Samal ajal olid spordiorganisatsioonid ja sidusrühmad kohtumistega tihedalt seotud ning osalesid suure huvi ja pühendumisega paljudes teistes tegevustes, näiteks klastrikohtumistel.

Võrreldes ELi teise spordialase töökavaga, on toimunud suur edasiminek kahes aspektis.

1) Esiteks tugevdas ELi kolmas spordialane töökava 80 % vastajate arvates ELi ja spordiorganisatsioonide vahelist koostööd. ELi teise spordialase töökava hindamisel oli see näitaja 69 %.

2) Teiseks nõustus 62 % vastajatest, et ELi kolmas spordialane töökava tugevdas liikmesriikide ja spordiliikumises osalejate st koostööd riigi tasandil; ELi teise spordialase töökava hindamisel leidis nii vaid 46 % vastajatest. See kasv näitab, et töömeetodite avatuse suurendamiseks ja koostöö tugevdamiseks tehtud jõupingutustega liiguti õiges suunas.

Liikmesriikide kirjalike märkuste põhjal võib teha järgmised järeldused.

- ELi spordialase töökava **vorm** on sobiv, kuna see võimaldab liikmesriikidel ja spordiorganisatsioonidel, aga ka teadusringkondadel ja tööstusel olla tihedalt kaasatud. Paljud vastajad kinnitasid, et seda tüüpi koostöö oli väga viljakas, kuna tänu eri liiki sidusrühmadele ja eri vaatenurkadele tekkisid elavad ja teabeküllased arutelud, mis viisid soovitud tulemusteni.
- **Eksperdirühmade** toimimist peeti üldiselt heaks. Mitmed vastajad leidsid siiski, et kohtumistel arutatud teemadering oli liiga lai. Muu hulgas mainiti mitmes märkuses, et sihipärasema lähenemisviisi korral oleksid eksperdirühmade arutelud võinud olla produktiivsemad ja kasulikumad. Samuti seati kahtluse alla mõne vaatleja esindavus.

- **Töömeetodeid** peeti ELi spordialase töökava rakendamiseks sobivaks. Vastajad leidsid, et klastrikohtumised ja huvitatud liikmesriikide rühmad on väga kasulikud struktuurid, arvestades nende paindlikkust uute teemade arutamisel.
  ELi spordialase töökava praegune **kestus** leidis toetamist. Enamikus vastustes märgiti, et 3–4-aastane kestus on sobiv. Mitmest vastusest nähtub siiski, et ELi spordialased töökavad peaksid olema paindlikumad, et tegevust saaks kohandada spordivaldkonna arenguga.

4. Euroopa Komisjoni seisukohad ELi spordialase töökava rakendamise kohta

Komisjoni läbiviidud hindamine kinnitab paljuski konsultatsiooni käigus sidusrühmade väljendatud peamisi seisukohti. Komisjoni arvates on ELi kolmas spordialane töökava olnud edukas, võttes arvesse, et valdav enamik kavandatud tulemustest on saavutatud ja osalejate tagasiside kohaselt olid need head. Töömeetodid osutusid liikmesriikide, komisjoni ja spordiorganisatsioonide vahel olulisi küsimusi puudutava alalise dialoogi loomisel tõhusaks. Huvi ja osaluse märkimisväärset suurenemist täheldati eriti ELi eesistujariigi konverentside ja klastrikohtumiste puhul, millest on saanud kasulikud platvormid oluliste küsimustega seotud arvamuste ja heade tavade vahetamiseks, samuti suhtlemiseks ja võrgustikutööks. Eksperdirühmad olid jätkuvalt väärtuslik vahend, mis võimaldas tõhustada ja tugevdada liikmesriikide ja spordiorganisatsioonide vahel ning komisjoniga tehtavat koostööd sellistes olulistes küsimustes nagu spordialane ja spordi kaudu antav haridus või hea juhtimistava.

Komisjon leiab, et arutada võiks kahele eksperdirühmale antud volituste ulatust, kuna mõned spordiorganisatsioonid ja liikmesriigid pidasid praegusi volitusi liiga laiaks, mille tulemuseks on heterogeenne koosseis ja oskusteave.

Lisaks on komisjon seisukohal, et vaatlejad on eriteadmiste ja asjatundlikkuse taseme osas üldiselt andnud lisaväärtust.

Komisjon hindab kõrgelt töömeetodite optimeerimist ning leiab, et nende mitmekesistamine (klastrikohtumiste sisseseadmine ja huvitatud liikmesriikide rühmade loomine) avaldas positiivset mõju ja aitas kaasa ELi spordialase töökava paremale rakendamisele. Täpsemalt laiendasid need uued töövormid liikmesriikide koostöövõimalusi ja võimaldasid keskenduda suurt tähtsust omavatele teemadele.

Komisjonil on hea meel ELi spordialase töökava panuse üle ELi nõukogu tegevuse (järeldused, konverentsid ja seminarid) kavandamisse, kuna see tagab tegevuse parema koordineerimise ja sidususe ELi tasandil.

Mis puudutab ELi spordialase töökava tulemusi, siis üldiselt on liikmesriigid ja komisjon rakendanud koostööpõhist ja kooskõlastatud lähenemisviisi. Lisaks kaasati töökava elluviimisse vajaduse korral aktiivselt ka spordiliikumise esindajad ja muud asjaomased sidusrühmad. Kuna ELi spordialane töökava on paindlik, aitas see tulemuslikult lahendada riikidevahelisi sõlmküsimusi ning toetas ELi majandus- ja sotsiaalpoliitika üldiste prioriteetidega tegelemist.

Spordieetika valdkonnas tagati nii poliitilisel kui ka ekspertide tasandil tihedam koostöö laste kaitsmiseks spordis, mis on üha suurem probleem. Selle tulemusena on riikide tasandil rakendatud konkreetseid meetmeid[13]. *Spordi majandusliku mõõtme* seisukohast on eriti oluline olnud spordis toimuv innovatsioon. Mitmesuguste arutelude ja ürituste kaudu on suurendatud teadlikkust tehnoloogia jätkuva kiire arenguga seotud eelistest ja probleemidest. ELi uue spordialase töökava alusel on võimalik rakendada uusi innovatsiooni ja spordiga seotud konkreetseid algatusi ja meetmeid kohalikul, riikide ja Euroopa tasandil, tuginedes juba ellu viidud tegevusele. Viimastel aastatel on laialdaselt tegeletud ka prioriteediga *„sport ja ühiskond“*. Erinevate ELi nõukogu eesistujariikide ja komisjoni töö tulemusena on koostatud suunised treenerite oskuste ja pädevuste miinimumnõuete kohta[14]. Selles dokumendis pakutakse välja Euroopas tegutsevate treenerite pädevuste ühtne miinimumkogum, sealhulgas pehmete oskuste arendamine, ning tehakse ettepanekud treenerite haridus- ja koolitusmoodulite ja kursuste täiustamiseks. Eesmärk on valmistada treenereid paremini ette muutuva ühiskonna vajadustele vastamiseks, arvestades nende igapäevase töö kasvavat sotsiaalset mõõdet.

C) SOOVITUSED EDASPIDISEKS

Tuginedes varasematele kogemustele ja ELi kolmanda spordialase töökava rakendamise hindamisele, peab komisjon vajalikuks kaaluda mõningaid parendusi, et tulevast ELi spordialast töökava veelgi tugevdada ning muuta see tõhusamaks ja mõjusamaks.

Allpool esitatud soovitused puudutavad ELi spordialase töökava vormi ja laadi, kestust, prioriteete ning töömeetodeid. Lisaks tuleks eriti esile tõsta programmi „Erasmus+“[15] spordiprojektide tulemuste laiema levitamise ja tõhusama kasutamise vajadust poliitika kujundamisel.

1. ELi spordialase töökava vorm ja laad

ELi spordialane töökava on osutunud liikmesriikide, komisjoni ja sidusrühmade vahel ELi tasandil tehtava koostöö paindlikuks raamistikuks ja tõhusaks vahendiks. Selle mitmekesised töömeetodid võimaldavad ja hõlbustavad heade tavade vahetamist, ELi nõukogu tegevuse pikaajalist kavandamist ja koostöövaldkondade prioriteetide seadmist. ELi spordialane töökava on aga mittesiduv dokument. Seetõttu rakendatakse seda kooskõlas Euroopa Liidule spordivaldkonnas antud pädevusega, mille kohaselt ELi tasandi meetmetega tuleks toetada, koordineerida ja täiendada liikmesriikide tegevust. Töökava täiendab ja arvestab ka kõiki

[13] Näited: 1) noortele sportlastele, peredele, treeneritele ja teistele sidusrühmadele mõeldud spetsiaalse veebipõhise toetusvahendi loomine; teadlikkuse tõstmise kampaaniad, mida korraldab riiklik olümpiakomitee koos spordieetika keskusega (Soome); 2) ausameelsuse poliitika kui spordialaliitude toetamise tingimus Flandrias (Belgia).

[14] Vt joonealune märkus 12.

[15] Vt joonealune märkus 4.

spordivaldkonnas tegutsejate, näiteks riigiasutuste, spordiorganisatsioonide ja sidusrühmade meetmeid, algatusi ja tegevuspõhimõtteid. Seetõttu ei kajasta pealkiri „ELi spordialane töökava“ õigesti dokumendi laadi ja tulevikus võiks kaaluda selle muutmist. Pealkirja muutmisel tuleks võtta arvesse, et dokumendi üldeesmärk on tugevdada ja tõhustada spordivaldkonnas tehtavat koostööd ELi tasandil. Dokumendi uus raamistik võiks paremini kajastada selle strateegilist laadi ja hõlmata tulemuslikumalt kõiki rakendamises osalejaid. Spordialastel sidusrühmadel on spordipoliitika kujundamisel ja rakendamisel oluline roll ning nende kaasatust võiks järgmises ELi spordialases töökavas veelgi suurendada. Sellesuunalised sammud kajastaksid nõukogu resolutsiooni ELi sporditeemalise struktureeritud dialoogi edasiarendamise kohta.

2. Kestus

ELi spordialase töökava kestuse pikendamine kolmelt kolmele ja poolele aastale, hõlmates seega perioodi kuni 2020. aasta lõpuni, on osutunud asjakohaseks, kuna nii tagati vastavus ELi mitmeaastase finantsraamistiku[16] ja programmi „Erasmus+ 2014–2020“[17] ajakavale ja prioriteetidele.

Sellega seoses teeb komisjon ettepaneku jätta töökava kestuseks kolm ja pool aastat. Nii jääks piisavalt aega töökavaga ette nähtud meetmete rakendamiseks ja eesmärkide saavutamiseks, samuti töökava rakendamise hindamiseks ja uues kavas kokku leppimiseks. Kolme ja poole aastane kestus tagaks vastavuse ELi mitmeaastase finantsraamistiku[18] kestusele, langedes kokku selle vahehindamisega.

3. Prioriteedid

Spordivaldkonna küsimused kuuluvad liikmesriikide pädevusse; ELi meetmed piirduvad liikmesriikide tegevuse toetamise, koordineerimise ja täiendamisega. ELi spordialase töökava tulevaste prioriteetide kindlaksmääramisel tuleks põhjalikult kaaluda ELi tasandil konkreetses valdkonnas või küsimuses tehtava koostöö potentsiaalset kasulikkust. Lisaks tuleks prioriteetsete teemade ja põhiküsimuste valimisel eelkõige silmas pidada ELi võimalikku rolli spordivaldkonnas esinevate probleemide lahendamisele kaasaaitamisel.

Selleks et tagada spordivaldkonnas rakendatavate ELi meetmete sidusus ja tõhusus, tuleks kaaluda ka seoseid Euroopa Komisjoni peamiste poliitiliste prioriteetidega,[19] nagu roheline kokkulepe, vähktõve tegevuskava ja euroopaliku eluviisi edendamine.

Sport võib kõigi nende probleemidega tegelemisele tõhusalt kaasa aidata. Lisaks peaks uute

---

16 Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020.

17 Vt joonealune märkus 4.

18 Vt joonealune märkus 16.

19 „Minu tegevuskava Euroopa jaoks“. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_et.pdf.

prioriteetide seadmisel arvesse võtma COVID-19 pandeemia mõju, sealhulgas spordisektori taastamist kõikidel tasanditel pärast kriisi.

Alates rohujuure tasandi spordist kuni tippspordini tuleks edendada keskkonnasõbralikku sportimist. Spordi suursündmuste korraldamisel tuleb silmas pidada nende säästvust ja pärandit. Sport ja kehaline aktiivsus võivad tervislikule eluviisile kaasa aidates etendada rolli vähktõve ennetamises. Lisaks on sport ja selle juhtimine ning sportimisviisid selgelt osa meie euroopalikust eluviisist. Seetõttu tuleks sporti arendada kui omaette poliitikavaldkonda ning lisaks tuleks tunnustada ja aktiivsemalt edendada spordi panust teistesse olulistesse valdkondadesse.

Arvestades ELi kolmandas spordialases töökavas kindlaks määratud prioriteetsetes valdkondades tehtava ELi tasandi spordialase koostöö vajalikkust ja olulisust, tuleks järgmises töökavas pidada silmas järjepidevust ja arengut. Eelkõige võiks edasiliikumiseks süvalaiendada varasemaid prioriteete, et suurendada spordi tähtsust ja panust sotsiaalsesse kaasatusse ning majandus- ja sotsiaalarengusse: 1) sport kui väärtuste ja kaasamise edendamise vahend, 2) spordi majanduslik mõõde ja 3) sport kui tervisliku eluviisi edendamise vahend. Need prioriteetsed valdkonnad võimaldaksid käsitleda spordi olulisi aspekte, nagu eetika spordis, sealhulgas spordi juhtimises, kõikide inimeste sportimise ja kehalise aktiivsuse arendamine, tervislike eluviiside propageerimine, spordivaldkonnas ja spordi kaudu omandatavate oskuste ja hariduse arendamine, spordi majanduslik mõõde ning puuetega inimeste ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade kaasamine.

ELi tulevane spordialane töökava peaks selgemalt kajastama ka sektori panust majandusse, sealhulgas selle edasiviivat rolli innovatsioonis ja selle kasulikku mõju ühiskonnale. Spordimaailm peab olema digiajastuks valmis ja andma inimestele uute tehnoloogialahendustega võimalusi juurde. Innovatsioon spordis võib aidata kaasa kõigi põlvkondade tervise parandamisele. See võib avaldada positiivset mõju rohujuure tasandi spordile, tõhustada treenimist ja parandada eliitsportlaste sooritusvõimet ning lisaks aidata tõkestada spordiga seotud olulisi ohte, nagu võistlustulemuste kokkuleppimine või dopingu tarvitamine. Liikmesriikide, ELi institutsioonide ja spordiliikumise koostöö on kõigi nende eesmärkide saavutamiseks ülioluline.

Erilist tähelepanu tuleks pöörata spordi sotsiaalmõõtmele. Spordil on ainulaadne potentsiaal luua tugevaid, ühtekuuluvaid ja vastupidavaid kogukondi ning edendada kodanikuaktiivsust. Sport edendab ja õpetab ühiseid väärtusi ning loob ühiskonda kuulumise tunde, eriti noorte seas. See tunnustab ja toetab mitmekesisust ja kogukonnatunnet üha globaliseeruvas maailmas.

Lisaks võitlusele spordi teatavate negatiivsete aspektiga, nagu doping, võistlustulemuste kokkuleppimine ja vägivald, peaks ELi tulevane spordialane töökava seega edendama ka spordi ühiseid väärtusi ja nende omaksvõtmist kogu ühiskonnas. Uutele prioriteetidele ja esilekerkivatele probleemidele reageerimiseks ning uue tehnoloogia kiire arenguga sammu pidamiseks tuleks toetada liikmesriikide püüdlusi leida uuenduslikke lahendusi sellistele

keerukatele nähtustele nagu marginaliseerimine ja tõrjutus ning uued spordiga tegelemise viisid.

4. Töömeetodid

Arvestades positiivseid kogemusi ELi kolmanda spordialase töökava alusel kehtestatud töömeetodite rakendamisel, sealhulgas paindlikkust, mida need meetodid pakuvad uute probleemide ja vajadustega tegelemiseks, peab komisjon oluliseks neid ka edaspidi säilitada. See tagaks jätkuvuse ning lisaks suurendaks nende mõju ja hõlbustaks ELi spordialase töökava rakendamist.

Täpsemalt tuleks säilitada töömeetodite senine mitmekesisus. Nagu B-jaos (hindamine) mainitud, hindasid liikmesriigid ja vaatlejad eksperdirühmade tööd kõrgelt. Veelgi enam toetust väljendasid nad klastrikohtumistele ja huvitatud liikmesriikide rühmadele. Jätkuvalt tuleks kasutada ka muid traditsioonilisi töömeetodeid, nagu konverentsid, seminarid või uuringud, kuna need on otsustava tähtsusega vahendid suhtlemisel, võrgustikutöös, heade tavade vahetamisel ning teadmiste loomisel ja jagamisel.

Kirjalike dokumentide arv peaks ka edaspidi olema piiratud. Et neist dokumentidest oleks võimalikult palju kasu, tuleks neis selgelt märkida, kellele need on suunatud, ja esitada seosed spordiringkondade määratletud vajadustega. Tuleks arutada levitamisviise ja neis ELi järgmises spordialases töökavas kokku leppida.

Samuti tuleks edasi arendada ELi struktureeritud dialoogi spordiorganisatsioonidega. ELi spordifoorumi keskne tähtsus peaks säilima ja seda tuleks suurendada. Laiendada ja tugevdada tuleks ka koostööd spordiliikumisega. Spordiorganisatsioonide osalemine eksperdirühmades on osutunud rühmade aruteludele ja tegevusele kasulikuks. Avatus ja spordiliikumise osalemine rühmades peaks siiski olema seotud lisaväärtuse ja oskusteabega, mis sellega võiksid kaasneda.

5. Rakendamine ja koostoime

Sporti mõjutavad paljud ELi poliitikavaldkonnad ja strateegilised algatused. Spordi seda horisontaalset mõõdet on ELi spordialases töökavas (2017–2020) juba arvesse võetud. Mõned olulisemad komisjoni algatused ja tööd (näiteks Tartu üleskutse tervislikele eluviisidele, võitlus dopingu ja võistlustulemuste kokkuleppimise vastu, spordi eripära) on tõendanud valdkonnaülese koostöö lisaväärtust ja vajadust selle järele. ELi tulevase spordialase töökavaga tuleks samas vaimus aktiivselt edendada valdkonnaülest koostööd ning soodustada koostoimet muude sektorite ja poliitikavaldkondadega, millel on tihedad seosed spordiga, näiteks liikumisvabadus, konkurents, teadustegevus, meediaõigused, tööhõive, turism, jätkusuutlikkus, andmekaitse, haridus ja koolitus ning tervishoid. Koostöö ja vastastikune täiendavus muude asjakohaste poliitikavaldkondadega on väga oluline. Äärmiselt soovitatav on pöörata suuremat tähelepanu ELi spordialaste töökavade raames saavutatavate väljundite ja tulemuste (nt ELi suunised, poliitikasoovitused) praktilisele rakendamisele. Lisaks peaksid liikmesriigid tagama tegevuse asjakohase koordineerimise riigi tasandil.

Samuti tuleks püüda tulemusi laiemalt levitada sidusrühmade seas mitmesugustel tasanditel. Tuleks rakendada sihipäraseid meetmeid, et riikides suurendada ELi spordialase tegevuse nähtavust ja teadlikkust sellest.

Lõpuks on komisjon seisukohal, et ELi tulevase spordialase töökava rakendamise korrapärane jälgimine ja hindamine võib olla kasulik töökava tõhusaks rakendamiseks ning selles seatud peamiste prioriteetide ja eesmärkide saavutamiseks.

KOKKUVÕTE

ELi spordialased töökavad on osutunud väärtuslikuks vahendiks ELi institutsioonide, liikmesriikide ja spordiorganisatsioonide vahelise koostöö edendamisel. Aastate jooksul on töökavade abil tõhustatud ja tugevdatud ELi tasandi koostööd eri sidusrühmade vahel põhilistes spordivaldkonna aspektides.

ELi kolmanda spordialase töökavaga on saavutatud häid tulemusi ja pandud alus järgmisele töökavale, et liikuda sihikindlalt edasi. Spordi suurem nähtavus ja tunnustamine võimaldab veelgi laiendada ja edendada Euroopa kodanike kehalist aktiivsust ja heaolu. Samuti aitab see kaasa Euroopa majandus- ja sotsiaalarengule ning oluliste ühiskondlike probleemide, sealhulgas COVID-19 puhanguga seotud probleemide lahendamisele. Pühendumuse ja ühiste jõupingutustega võib tulevasest ELi spordialasest töökavast kujuneda Euroopa Liidu ühine spordialane tegevuskava, mis edendab kehalist aktiivsust ja aitab lahendada liidu kõige pakilisemaid küsimusi.